

SLOVENSKE NOVINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konček.

Slovenske novine pridejo vsaki četrtek na svetlo: cena za četrtinsko leta 1 gold.; po pošti 1 gol. 10 kr. sc.
Za plačilo se tudi osannila razglasijo.

Tečaj II. V. Cell 8. Sušca 1849.

List 19.

Napr. novje.

Glavno zdaj je po daljnepisu veselica iz Dunaja prišla, da so Njili Velicanstvo, nas svitli Cesar, Franc Jožef I. Svojim ljudstvom novo ustavo podelili. Deržavni zbor se je razpustil.

Štajerska dežela.

Iz Gradeca, 4. sušca 1849. V četrtek 1. dan t. m. smo tukaj oblaščevali zadušnice za rajnega Stepana Šuplikača, serbskega vojvoda, kateri je lani 27. gradna vavri, ravno kadar po svojim serbskim bratom na sproti sel, ki so iz turske Srbije našim na pomoč prišli proti magjarskim zatiravcom. Veselje, viditi ove hrabre junake, kateri so se kričaje bližali, da si v moške desnice svojih bistrih bratov segajo, ga je vavirilo. Rajni je že v francoskih bojvih služil ino se tam kakor lasi na Laškem tuk junako obnašal, da so mu na znamenje njegovih zaslug več svetinjic na viteške persi obesili. — Zadušnice je slavno slovensko družvo napravilo. Bojvo službo v cerkvi milosercnih bratov je opravljal g. A. Vlažar, višji vojniški duhovnik ino več domorodnih duhovnikov ino je streglo. Godba (muzika) je bila od Tomaškega. Na odru (kafalk) so bile znamenja e. k. generala ino zeleni levorovi venec, po tem se gerbi (šajen) jugoslavjanskih dežel z napisom: „za slobodu i narodnost.“ Sošlo se je bilo sila ljudi, množina vojaških dostojnikov ino drugih Slavjanov obojega spola, posebnno pa lepo številu naše nadopolne mladoti.

Bož nam še dolgo živi podpiratelje naše narodnosti, zvezde našega prihodnega Bogostanja, da nam jih nemila smert ne pač v naj avvarnejšoj dobi kakor Stepana Šuplikača. Lahka mu zemlja! — Govori so, da se bodo tudi za našega slovenskega pesnika, P. Prešerna zadušnice oblaščevali; zaslužil si je res, da ga domorodci slavijo.

Ikar smo od volivce v Konjicah v neščeni Frankobrod brali: „da je bil tam so-

ki star, moder mož iz Zaprškega kantona, po imenu Skale, nekdanji vojak z bronastim križom“ nas je silno razveselilo, s tim več, ko smo spoznali, da se že naše ljudstvo zave, da mi Slovenci v Frankobrodu nimamo ničesa iskati. Nemci so nas že celo ogledali, jeli še so lomo oguliti pustilj? — Presereno vas pozdravim star, moder Skale, ino vas vse, kateri ste materi Slavi zvesti ostali. Nedajmo se nikar zastepiti ne od grozjenja ne od poslanih besede, nam ni treba na Nemško v Boga imo prositi iti; silno ne namno pa bi bilo, lačiti se od svojih ilirsko-serbskih bratov, kateri so toliko kervi priliči za celo Austrijo za ohranjenje naše slavjanske narodnosti. Pa bi znalo 1930 let minuti paprej ko bi Slavjani pluji jareca strelji, ino po grobih nekdanjih Slovencov v našej preljuboj domovini bi ptajci hodili, ino našemu imenu nebače več sluha ni doha. Zgodovina pa bi nam bila strašni sodec (kalostna osoda!) če ne znamo zadajnosti v svoj prid rabiti. Nemci nas po vsih svojih novinah gerdijo brex vzroka, ino kdo med njimi živi, se bi kaj več povedati znal, — skoro je leto minilo, od kar so nam vsim zasijali prvi žari mlade svohode, latera bi imela vse narode spriznati; — ali nemci nas še le bolj čertijo, oni so gledi ino stpi za lepe besede, ino ljudomile djanja Slavjanov. Vse naše prizadetje je zastojni z nmi se zjediniti kot sta dva prijatla zjedinjena, oni nam še zanaprej hodejo gospodar biti ino nič jih ni še razaznali; kakor če čujejo, da jim Slavjani nočejo več sažeti, potvorenici biti. Treba hodi, da se tudi mi malto eversteje oglasimo za svoje prirojene pravice, ker nam oni lepe besede, lepe djanja z grajanjam vračajo.

že sedaj molčimo, mi smo pokorni; nikdar ne sme beseda „pustar“ našega naroda omadežovati. Ako pa nemški časopisi mislijo, da mi v svoji abotnosti ino neumnosti vse poterpimo, ino da nimamo toliko možgan v glavi, da bi svoje pravice spoznali, tedaj pa ne moremo molčati, ino tud molčali ne bodedo.

Mesca Šuša je začel Graški časopis brez vsega vzroka, Slovence bezati šipati ino grajati, kjer je le mogel. Sostavki, ki so zoper Slovence govorili, bili so temu časopisu prijetni; če se je pa nekdo za svoje zasrasovane brate Slovence v kakemu dopisu potegnil, se ni v časopis vzel, reklo se je: „Wass wollen denn eigentlich die Windischen?“ — mi smo Nemci, so gospodi rekli, ino se za Nemšino potegujemo. Pročnja se je po Slovenskim podpisovala, da bi se Slovenci ne pridjali Nemški Frankobrodski derkavi, da bi se na Slovenskim domači jezik v šole ino vrade vpeljal, da bi na Krajskim Štajerskim ino Koroškim razraseni Slovenci pod svo vladno prišli. — To zaslišati so Nemci nad nami zakrčali ino očitali so nam, da se hočemo odcopiti, še več — rekli so, da nič drugega ne želimo kakor jugo-slavjansko kraljestvo. Ja še na Štajerskim zboru, ki so vander modri možji združeni bili, se je neki gospod poslanec perderznil gospoda Kreftu, hrabremu zagovornu Slovensine, ravno to reč očitali. Na Štajerskim zboru smo imeli le 4 možje, ki so Slovence zagovarjali, ti so bili gospodi: Gurnigg, Knall, Kreft ino Rapotnar. Nikdar ne bo pozabil Slovenec tih imenov.

Zgodile so se mesca kozoperska strašne reči. Naš preljudi cesar so grad svojih dedov zapustili ino so v Holomove pobegnili. Nemški časopisi razum čvst so pust zoper Cesarja zoper njegovo vnesto armado razrasovali; — kaj so pa Slovenski časopisi delali? — Podučili so ljudstvo, ino svarili so ga pred pustam, in šuntarjam, kterih je mnogo bilo; tud ni eden Slovinc zoper cesarsko armado orožja popadel: pripravljeni smo pa bili vsi se za Cesarja ino za Austrijo vdiginiti. Ne bodedo pozabili tistih besedi nekoga časopisa, ki je rekel, da je bilo v nekemu klubu že skleuceno, da se bi ves Gradec za Dunajcane vdignil, ako bi se ne bilo Slovincov hati. Cesaraska armada je pred Dunajam zmazala; ino nar lužnji nemškutarji so se nam prilizovali rekoče: „ne bili bi verjeli, da so Slavjani tako Cesarju zvesti.“ Ali res? — tako niste tega verjeli? — Pa hmalo so na to pozabili.

Posebno so si Slovenske društva v tistih zmešnjavah vso hvalo zaslužile. Tud v Gradcu je Slovensko društvo; z velikim struskami z velikim trudam Slovincino podpira; to društvo je Nemcam tera v peti, pa ker se lepo po postavah zaderži, mu ne morejo nič. Pritožilo se je bilo to društvo da graški časopis ne vzame takih sostavkov v svoj list, ktere omiko ino korist Slovincov zadevajo. Na to pritožbo se je začel graški časopis ustiti, gerde imena temu društvu dajati; namre da je to društvo le ena stran-ka, le eden klub; obdolžil je ta časopis Slove-

nijo, da ona mir ljudstev spodkopava, da narode razdražuje, ino da je Slovincija za deržavo nevarna.

Tako ravnaje nas je razserdilo; ne se moremo več molčati. Mi rečemo, da je tako očitanje nesramno, dokler nam graški časopis ne spriča, kedaj da je Slovincija mir spodkopavala, narode draži! ino kako je ona za deržavo nevarna? — „Štajerska mora odina nerazdeliva biti; štajerski Slovinc ne zapusti svojga nemškega brata.“ Lepe besede. Pa vprašam Vas, kako se bodo spolepile te besede, če bote naše brate v Gradcu tako, kakor dosedaj zasrasovali? Ne mislite da smo tako tožlivi ino poterpelivi, da bi nas v serce ne vshodilo, kader Vi naše brate ino prijatelje pred celim svetam prav po nedolžno zaserjate. Prosimo Vas, ne žalite nas.

Pa to še ni zadost — tud nad Krajskim slovenskim časopisami se graški časopis tegoti, ker na Krajskim, kakor na Pemskim, nočejo ljudi v Frankobrod poslance voliti. Krajski so Slovenci, kot mi. V ti reči je nas v listu 27. svečana graški časopis strašno hvalil; — rekel, je da smo pač tako prebrisane glave, da povsod spoznamo, kaki blagor nam v Frankobrodu cveti; rekel je da nismo tako terdovratni, kakor Krajski. Pozor Slovenci! Nič dobrega ne pomeni, če nas naši protivniki neankrat hvaliti začenejo, v reči, pri kteri nobene hvale ne zaslužimo. Bolše bi bilo ako bi ne bili Slovenci nikdar v Frankobrod volili, ne imeli bi poslanca tam, kterga nas je sram.

Pa da na hvalo nazaj pridemo. Kako lesičja je ta hvala, se tud iz tega spoznati zamore, da graški časopis reče, da so pri nas vsi voljili. To ni res, to je laž. Mi znamo spričati, da v Celski okolici sedem kantonov ni voljilo, ampak da so volitelji svoj protest v protokol zapisat dali. Sedaj pri posledni Konjiški volitvi, več ko polovica volteljov voliti ni hota. Pa od tega je vse tiho. Zadosti je, da imamo poslance na zboru, ki je le 8 glasov dobi, ako je ravno črez pol drug sto voliteljov bilo.

Kar Frankobrodski zbor zadene, smo mi ravno tih misil, kakor Polacki. — Ta vander mož je zvezda na Slavjanskemu nebu ino na deržavnemu zboru v Kromerizu. Kako je on od Frankobrodskega zbora govoril, se v današnjemu listu bere.

Vse je kričalo, ko so avstrijski Slavjani svoj zbor v Pragu imeli. Slavjanski zbor se je razpodel, Slavjane pa siliti hočete na ptuje zbere poslance pošiljati. Vinda pravi: vsakemu je prosto voljiti; ako bi ji na volitvi vzliko ležočo bilo, bi ja volitve vzkaziti znala.

Znaš kdo reči, nasa tedaj nemški časopisi nikolj prav storiti ne morejo; ker nečemo ne grajati ne hvaleni biti. — Prav nasa bodo storili, če naš narod pri miru pustijo; kakor mi Nemce, ki vmed nami živijo. Mi ga Nemca, ki bi mogel reči, da je od Slovincov kaho žal besede za to slišal, da je Nemce. Slovinc nobenga sovraživa ne po-

znajako ga bote pa vedno dražili, bote zamni krivi, če sovražstvo postane. Vzemite si te besede k sercu, ino kakor prijatli si bomo roke podali ino mirno živeli.

✓

Besede gospoda Palackinaderžavnemu zboru.

Glavni Polacki je v sednici 23. svečana ministerstvo poprašal zavolj njegovega zaderžanja v nemških rečeh; ino vsi so ga z veliko pažljivostjo poslušali. Govoril je tako: „Duce 13. susca, 26. velki travna, 1. 2. ino 6. rožnika so avstrijskim narodom postavlenje njih prihodnosti njim v roke dali, posebno pa je objuba vstave 8. mali travna zastran Česke dežele to zagotovila. Nasprotno bi tedaj bilo vpeljati drugo, kakor deržavno zavexo omlajene Avstrije z omlajeno Nemško deželo; — nasprotno bi bilo, kar se vidi po razgovorih v Frankobrodu, če bi ti razgovori za nas kaj veljali morali. Sops 4. svečana ni dovolj zastopen; po njema hoče Avstrija Nemška dežela biti; ino tud ne. Enakopravnost vsih narodov bi v nič padlo, ako bi Nemška prednost imela. Narodno-pravno zavexo znajo vmed Avstrijo ino Nemštvam obstati, brez da bi obojih primernosti poškodovane bile. Veliko bolj bi se pa moralo braniti Slavjanam nemškega zbora se obdeleživati, kakor pa nje odpraviti od vse — slavjanskega zbora, alj pa Taljanu od konstituante. Ministerstvo naj pove, alj se je v primernosti do Nemštva od programa 27. listopada kaj spremenilo; — naj pove alj ono spozna, da ina avstrijski deržavni zbor oblast, narviše deržavne postavne narediti za Avstrijske narode; — naj pove kakaj onor brez nehanja volitve za Frankobrodski zbor razpisuje v deželah, ktere so zoper tako ravnanje že zadosti svoje nedovolje razodele; — ministerstvo naj pove, alj boče vse pisma, ktere od primernosti vmed Avstrijo ino Nemštvam govoriyo, na mizo deržavnega zbora položiti.“

To so besede gospoda Palacki.

Deržavni zbor.

V seji 20. Svečana je bilo izvestovanje (Bericht) raznih odborov brauo, med tem tudi prošnja učiteljev iz Avstrijske vojvodine, Moravije, Silexie in Čehonemškega, da, če deržava jih plačala, de bi v dobrih ne bili ovčarjem in čednikam enaki.

V seji 21. Svečana je prašal Zimner ministerstvo zastran dopisa v Frankfurt 4. Svečana, kakšno ustavo nemške dežele pred očmi ima, po kateri bi tudi Nemcem zamogli v zvezo stopiti?

Seselka je prašal ministra zaotrajnih zadev, ako je zares prepovedal načert predstavnih pravie nemškega naroda po natisu razširjati?

Na to je nastopilo posvetovanje čez 8. 13. predstavnih pravie, kateri je bil kot §. 11. v ti obliki od zbora prijat:

„Avstrijskim deržavljanam je prostost vere zagotovljena. Oni so nemojeni v javni in domači izpolnovanju svoje vere, kolikor to izpolnovanje ne raziali ne pravice ne dobrihga zaderžanja, in tud občinskim in deržavjanskim dolžnostim nasproti ni.“

V seji 22. Svečana je poprašal Neuvall ministerstvo celo, ali se za rusnoli deržati v programu izročena vodita, enakopravnosti vsih narodov tudi na Ogerskim, ino kakaj dopuša, de se tam povsod taki Madjari za uradnike postavljajo, kateri so še zmeram za madjarsko gospodarstvo napenjajo? —

Pri vseh tek sejah ni bilo nobeniga ministra, ino interpelacij se je že cel kup nabral, pa vendar odgovora ni. —

Dopis iz Belj pred Esckam 7. t. m.

Četrti bataljon Laubauskiga regimenta je prišel večerj v Belje, nekoliko pred Esckam, iz kterega terga smo ogerske Honvede, 2 do 3 sto pešcov in 40 konjcov pregurali. Tako jederno so se v Žsek vmaknili, de mosta čez Dravo, 280 korakov dolžiga nič niso vtegnili poškodovati. Bataljon je bil pri tej priložnosti v sprejadi strazi in ogerski puntarji so bili tako berzi, de se mogočo ni bilo, jih s streljanjem doseči.

Pri tej mali priložnosti se je pokazala pri hrabrih Krajcih neizrekliha bojaželnost, ino bili bi sovražnika, ako bi jim bilo pripušeno bilo, nejer v terdujavo Esck gurali; to do, ker je ježa do terdujave skozi in skozi v streljavnosti terdujavih topov (kanonov), ste zamogli samo 19. in 22. kompanija čez most priti in ga obestiti, druge vojaške trupe so pa v Beljah ostale. Junaški Krajci, ki vse zopernosti stanovitno nosijo, in povsod puntarje pogumno preganjajo, so vse hvale vredni.

Dolgo mende bomo še ta ostali, in pred ne odidemo, de se terdujavo poda. *) Na mostu v Beljah pred Esckam.

(Pravi Slovenci.)

Laška dežela.

Papež Pius IX je se v Gaeti ino misli resnično Napolitanske vojske proti puntarskim Rimcam poslati. General Čuki je že nek v boje na seji enkrat zinagal, zatorej hitijo puntarji svojim pomočnike pošilati. — Toskanski udvajvoda Leopold II. je na otoku, ki se mu pravi Elba. Kakor so republikani v Rimu tako so tudi republikani v Florencu ravnali, — namreč vpili so, de se mora tud Leopold II odstaviti, ino republika upeljati, ktera se bode z Rimsko tesno zvezala. Potem misliyo tud Sardinskiga kralja,

*) Terdujavo Esck se je 13. t. m. cesarskim podala in velike velike vojaške priprave, topov, streljiviga praha, vozov in dezarjev so v nji dobili.

Alberta pregnati ino tudi tam po svojih ravnanjih.

V Toskanskimu se sila žalostno godi; derjal iz zaverčnik potepahov obstoječa zalira vsakiga dobroslijedeča. V Florencu se godi, kakor mesca vihotoka na Danaja. Kader ladi brez pameti ino dobre volje vladati hočejo, tedej gorje vsena, kateri se njih spučanosti vstavljati podpostijo!

V Brascinu se soor zbirajo od uladarjov poslani mozi, kateri se bi ineli posvetovati, kako bi se dalo na Talianskim mir in red upelati, pa na preden se zberejo ino to reč prevdarijo, že znoj prepozno biti.

Austrianska Armada sama zamore zupet pregnane postavne uladarje na njih pravični prestol postaviti. Kakor se vidi, bo sam Karl Albert, Sardinski Kralj, kateri je prvi zuper Austrio sp. povzdignil, ino s svojim močam Lombardam, sp. pomoč hitel, če hoče kralj ostati, per Austriji za pomoč ino podporo prositi moral. H. Pecki, slavni austrianski maršal, se s svojimi generalam v Milanu vojaški svet inel, kar kaže, de bude z vso resnico nad Taliane segel — prilicnost bo gotovo v kratkim prišla.

Poljni maršallajtanst Hajnau je v vojakanski Ferraro objiskal, ino vsopredal urno 206.000 skudi (telarjov) za kazen plačati, od kterih 200000 naša derjava; 6000 skudi pa tam prebivavši Austrianski konal dobi, kateri je od derjali čisto obropan bil, svo svojo življenje kunej rešil skoz beg. Vkazal je tudi Hajnau Ferrarcam papežove zašunja, ki so jia povsod potergali, zopet na vsažno zidovje obesiti, ino v mira živeti, sicer bo še enkrat prišel. Šest gotovcev iz imenitnejših hiš je saboj v Padovo vzel, kjer bo od Radeckita nove vkase dočkal. J.

Žalostne zgodbe

predpustnega časa 1849.

Bezje domorodci! Prigodilo se je, da sim prilicnost inel prečeni pust pri mnogih svatovinskih ino drugih gostijah biti, ino dostak novega sim nasledil; torej na moram nehati, da bi tih zgodb ne popisal, ino razglasil. — Ne zamerrite mi Slovenci, če bo to kterga kaj vbledo. Varimo se takih reči.

Perva zgodba je bila na neki gostiji v Sentjanu vinske gere. Ineli smo mladega, prav veslega druga (vračno vodnika), ki je prav rad prepeval, torej smo ga tud z imenam „venčnik“ poudravili, kar ga je veselilo. Lila je ravno ženitev sjeogovega brata, ki so je na neko dobro pristavo pričel. Ti venčnik je bil skoz dobro volje in tud drugi svati. K sklepa te gostije, ker so začeli Sentjančevce biti, je zmoran zna pesem za drugoj denila, ino tud šesen začne zlo prepevati; po malim se mu v glavi zverti ter zgine iz hiše. Pohitvo stalo je na bregu ino precej od večje (lovpe) je navdol; polsko je bilo, zemla nekaj nalega z zasganu pokrita — šonen zvonje pada ter oblič. K sreči gro eden svatov vau

z pistolo streliš; — tema je bila, pistola se zablila, počli, ino strele vidi nekaj letati — en gro blajo ino ženena spozna. Hitro prileti v hišo ino zakriči: Ženen zvonje leži kakor mrtvi! Na to vso iz hiše ahruši, ino krič je postal, da je bilo strah; — hiteli smo ženena bratati — po malim se začne gibati ino živleje se oglasi. Nevenno ga na postlo ino skeršno je bil postrožen. — Kaj bi bilo, ko bi se bilo zamudilo? — Jokaje noveste stoz se razlihi, kakor bi nas bil veter raznesel, ino bil je kauc.

Druga, še velike žalostneja zgodba se je navdala 22. prosenca pri svatovinski v neki kermi v Smilavrti proti Slovenogrski dolini pri D... Svati so ravno od poroke na svatovinko vino v to kerčmo prišli ino začoje plesati; vmed tem je začel neki pivec to kerčmo iz norčije z eno matico plesati — ni si kaj hudega mislil, kar se je zgodilo. Staršina je inel ravno jeno na tega metlarja ino je mesinide tud vinjen bil; en gro ino metlarje noga zostavi, tak de je padel. Staršina ga pa z nogo rukne po glavi, tako de emedil, ino ne vstane. Peljajo tega siromaka k zdravniku v Sloveno-Gradec — in kaj se je zgodilo? — Ko ga od zdravnika domu peljajo, vmerje na post, ino stozjeno je bilo hudočelo. Ni staršina morda nič hudega mislil, pa premalo je gledal, kam ga z nogo rukne. Okazavali so ga — kaj bo šojim? Bog ve.

Bezje! pomislimo kaj jeza pri vini staci.

Tretja prigodba se je zgodila tud na neki gostiji Veltskega kantona. Prvi telcen po Svenceni, ko so ravno svatji z nevestoj na ženenski dom prihodili; zvečeri je bilo. Pri večerji en godec za pečje en malo zadremle — staršina zgrabi kupoce vina ino je z vinam vred godcu v glavo verže. Ta se vstrahil in z glave pada ravno na kupoce; lice ino nos si tako razlije, da je bil neskrat ves krvav, ino sapa mu je za nestan vau šla; si bil v stano voč psakiti. Tako je čobil aromak znanje de groba.

Glejte, tako krivo nastopje ljudi zveboda, ter mislje, da je vse pripučenno, kar so lezner zdi. Zatorej pripravilim, da varimo se pijanosti, zavrtaiva ino norčije, ktere so pri vinu rade zaključje, ker letoino vino se mi ndi, da ima strup v sebi, ino vsak pjan se si joxon vidi.

Edino tedaj varni, skeršni ino mirnoljubi, da si ne budemo hudega skakali, kar so od več krajov sliši. Sliši se od egreja, ropanja ino tud od steklih psov — Bog nam varuj takih nesreč, kar vaim želim kakor pravi prijatelj ljudstva.

Franc Lepotar,
Godco-vodja in Velenja.

V Celski fari so vmeril.

Svečana:

13. Maria Zaverčnik, kmetiča hiš, zn. Brega Nr. 2, 20 let stara.
13. Jera Šebar, kmetiča hiš, 42 let stara, na Ločnici Nro. 4.
16. Miha Pečnik, šušterja sin, 4 mesencev star, na Brega Nro. 14.

Oznanilo in povabilo,

poslano

vsiu Slovincem, zlasti pa grajšakam in kmetovavcem, kovačem, živinorej-
cam in vsim, ki kaj živine imajo.

Imenovanemu kmetijskemu društvu je po sklepu ces. kralj. uč. ministra od 13. maliga travna naprava šole dovoljena, v kateri se bodo živino oroja, živino ozdravilstvo, podkovstvo in več drugih spodej imenovanih reči, v slovenskim jeziku učilo.

Kako potrebna je taka šola, je od celo dežele že davnej spoznano. Zato si je kmetijska družba že veliko let prizadevala, tako šolo napraviti — pa iz same svoje moči ni bila v stanu, tako veliko reč na noge spraviti.

Pred štiri leti se je prav po sreči primerilo, da sta dohtarja Bleiweis in Strupi, oba učena in skušena živinozdravnika, to reč vnovič spružila in se učenika te šole brez plačila ponudila. Kmetijska družba se je z velikim veseljem te ponudbe prijela in je osnovo te šole po svetu imenovanih dveh gospodov popolnoma potrdila, po katerih je tudi agorj imenovan minister napravo šole dovolil.

Učni čas v ti šoli bo terpel navadno šolsko leto, to je, začel se bo berč po sv. Mihaela (v začetku mesca kozoperska) in bo terpel do sv. Jakoba (konec maliga serpana).

Učile se bodo naslednje reči:

1) Nekatere splošne vednosti iz živalstva, xeljstva in rudstva, in pa kako se ima z zdravo živino ravnati, de ne xboli, to je, poduk v klajenji (fetransji), napajanj, čerji in čednosti v hlevih, v strežbi in oskerblenji zdrave živine sploh. Ta poduk bo terpel skozi 2 mesca (kozoperska in listopada) vsak dan eno uro. Gosp. Dr. Bleiweis bo učnik.

2) Raztelesovanje mrtve živine, de se bo iz tega vsak učenec poučil, iz katerih delov živinsko telo obstoji, kakošni de so ti deli, kje de leže, in kakošne opravi-
vila de imajo. Ta poduk bo skozi 3 mesce (kozoperska, listopada in grudna) vsak dan 2 uri terpel. Gosp. Dr. Strupi bo učnik.

3) Razlaga potrebnih vednost umiga podkovanja konj in goveje živine. Ta poduk v šoli bo skozi 3 mesce (listopada, prosenca in svečana) vsak dan 1 uro terpel. Gosp. Dr. Bleiweis bo učnik.

4) Razlaga zdravlja za bolno živino. Ta poduk, vsak dan 1 uro terpeč, bo v 1 mesca (mesea) opravljen. Gosp. Dr. Bleiweis bo učnik.

5) Razlaga živinskih boleznin in kako jih ozdravljati. Ta poduk se bo začel mesca prosenca in bo terpel do konca leta, vsak dan 2 uri. Gosp. Dr. Strupi bo učnik.

6) Poduk, kako živino in meso ogledovati, bo terpel 1 mesec (malig traven) vsak dan 1 uro. Gosp. Dr. Bleiweis bo učnik.

7) Poduk v ozdravljenji bolne živine v hlevu, bo terpel skozi celo leto po 2 uri na dan, če bo hlevišnica vedno x bolno živino previdena. Gosp. Dr. Strupi bo učnik.

8) Poduk v kovačnici, kako se podkove izdeljujejo in živina podkuje, bo terpel skozi celo leto po 2 uri. Učnik tega poduka bo na Dmajski šoli izučen in v podkovstvu poterjen kovač.

Gosp. Dr. Bleiweis in gosp. Dr. Strupi se bosta tedej verstila v podukih; kovač pa bo učnik podkovstva v kovačnici, zraven tega pa tudi nju pomagavec v raznih opravilih.

V to šolo se bojo jemali mladi in stareji ljudje iz kmetov, trgov in mest, kovaškiga, kmetiškiga ali kakiga drugiga stanu, kateri se hočejo za svoj stan potrebnih vednost pridobiti in si x temi vednostmi svoj kruh služiti, ali pa le iz posebniga nagajenja in veselja se hočejo učiti, ktere zamorejo posebno vsacemu kmetovavcu ta ali tasi prav prii in ne koristne biti. — Tudi vsim zdravnikom je ta šola odprta, ki se hočejo v živinozdravilstvo podučiti. — Pantje kovaškiga stanu se pa morajo x navadnim pisancem (Lehrbrief) skazati, de so se kovaštva izučili.

Na koncu šolskiga leta bojo učenci po izprašanji šolske skazke (Studienzeugnisse) prejeli, v podkovstvu dobro izučeni in poterjeni pa se posebne pisma njih umestnosti, ktere bosta vodja te šole in pa učnik podpisala.

Po tih od cesarskiga ministra poterjenih vodilih se bo napravil in ravnal poduk v slovenski šoli za živinozdravilstvo in podkovstvo, in ker sta se gospoda dohtarja Bleiweis

in Strupi prostovolno ponudila, učenika te vsm slovenskim deželam nezrečeno koristne žole biti, bo Krajska kmetijska družba v stanu, to žolo, ako bo vse po sreči šlo, že prihodno jesen začeti.

V tanzmen mora pa poprej hiša z vsimi potrebnimi postopji in notranjo napravo preskerbljena biti.

Kmetijska družba je v svojim velikim zboru 1844. in 1847. leta sklenila, postopja na svoji pristavi na spodnjih Poljanah v Lublani ti šoli prepustiti, zraven tega pa še iz družbuiga premoženja 1800 gold. za novo zidanje priložiti. Vsak bo spoznal, da se je s temi darovi kmetijska družba lepo skazala in da zasluži zahvalo cele dežele.

Toda ti darovi niso zadosti, potrebno zidanje dokončati in vse notranje naprave kovačnice, bolnišnice, hlevov za steklo živino, učilnic, lekarnice (apoteke) i. t. d. onistiti, ker vsi ti stroški bodo nar menj kakih 7 tavičent gold. znašli.

Kmetijska družba se bo obrnila na več strani, da bo potrebni znesek skupej spravila, da se bo zidanje berž in berž začelo, in šola z Božjo pomočjo prihodno jesen (mesca kozoperska) začela.

Oberne se tedaj nar poprej s posebno prošnjo na vse rodoljube Slovence, kakoršni-ga si bodi v stanu, da naj blagovoljno pripomorejo, da se bo moglo začeto delo kmalo in častno dokončati.

Vsm Krajsncas, pa tudi vsm drugim Slovencev sosednih dežela bo šola brez plačila odperla, torej se kmetijska družba oberne s svojo prošnjo na vse rodoljube, da naj po svoji moči pripomorejo k ti obénokoristni napravi. Kdor ne more veliko dati, naj da, kar po svoji moči zamore — vsak donesek se bo z veseljem vzel in očitno po Novicah na znanje dal. Vsi dobrotniki bojo sloveli kot začetniki te naprave, ktere namen je:

- 1) deželi dobro izučene kovače dati, ki bojo znali, konje umetno podkovavati;
- 2) kmetovavce v živinoorejji poučiti, pametne živinozdravnike izučiti, da bo dežela imela umne može, ki bojo vedeli, v potrebi bolni živini pomagati;
- 3) može izučiti, ki bojo potrebno vednost imeli v ogledovanji klavne živine;
- 4) kdor bo hotel svojo bolno živino naminu zdravilstvu izročiti, jo bo dal v to bolnišnico, kjer se bo ozdravljala brez velicik potroškov, ki bojo po postavni tarifi odločeni;
- 5) kadar se bojo pri kupovanji živine prepiri med kupci primerili, se bo tukaj pravična in veljavna razzodha zgodila;
- 6) stekla živina se bo ti bolnišnici izročila;
- 7) učenci zdravilstva se bojo tukej lahko izurili v ozdravljanji živinskih bolezin.

Ali ne bo to velika dobrotta za vse tiste dežele, iz kterih se bojo tukaj učenci — mladi in stari — skupej zbrali, da se bojo izučili v toliko potrebnih vednosti! Med Slovenci imamo veliko bistrih glav, ktere bojo v ti šoli prav po domače dane podake lahko razumele, — in če po deželi poprašamo po zdravnikih, ki se brez vsiga poduka z bolno živino pečajo in jo ozdravljajo, bomo slišali, da je več tacih vrazčov ali areatov, da kterih imajo ljudje zaupanje. Zaupanje bi si pa gotovo ne bili pridobili, ako bi ne bili kakšenkrat te kakiga konja, tam kako kravo ali kako drugo živinče ozdravili. Lejte! ko bi bili taki može z bistro glavo v kaki šoli prav podak za podlago svoje živinozdravilške umetnosti prejeli, kako zvedeni zdravniki bi bili taki! — Zdey bo vsm priložnost dana, se v potrebnih pervinah živinozdravilstva poučiti, da bojo na šolsko vednost svoje prilodaje skušnje stavili, kakor se terdna hiša stavi na dobro podstavo ali fundamenc.

Podak se jim bo brez plačila delil — samo za živč in stanovanje skozi 10 mescov jim bo treba skerbeti, dokler bojo v Lublani v šolo hodili.

Kdor ve, da je dostikrat en konj ali ena kravica skoraj celo premoženje kakiga kmeta, — dostikrat po nerodnim podkovanji svojiga konjica ali neumnim ozdravljanji svoje kravice ubogi kmet ob veči del svojiga premoženja pride, — da imamo tako malo izučentih kovaških mojstrov v deželi, da jih lahko na perstih sostejemo, — da nam pravih zdravnikov za živino povsod manjka, — da je ogledovanje klavne živine in mesa dostikrat ljudem brez vse vednosti prepušeno, — kdor to in še več dragih težav ve, s kterimi imajo posestniki živine po mestih in po kmetih opraviti, si bo gotovo na vso moč prizadeval, da se tako koristna šola berž na noge spravi, in se bo le po svoji moči sam pripomogel, temuč bo tudi svoje znanec in prijatelje nagovarjal, da bojo pripomogli, vsak po svojim premoženji.

Slovenci! ta vam je obširna priložnost dana, se v djanji prijatelje domovine skazati! Ta šola ni le lepa misel, temuč je silna potreba, imenitna naprava! Zdržena moč veliko zamore. Podpirajte tedaj hvale vredni začetik kmetijske družbe ne le tisti, ki ste njeni udje, temuč vsi rodoljubi, ker ta naprava je naprava v prid cele domovine!

Oznanilo se bo pozneje, kteri može bojo prejemali denarne doneske in nabrane denarje drusih pošiljali. Prejemali jih pa že zdey pisarnica kmetijske družbe v Lublani v Šalendrovih ulicah Nro. 195, v 2. nadstropji.

Odbornosti e. k. kmetijske družbe
v Lublani 6. dan veliciga travna 1848.

V Celj prijema denarne doneske gosp. J. M. Wskan.